

Situationsdidaktik, literacy og multimodal(,) kritisk læsning og skrivning og it

SLIDES KAN HENTES FRA
www.simon-skov-fougt.dk/main/foredrag

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 ÅARHUS UNIVERSITET
www.simon-skov-fougt.dk • simon@sfougt.dk

Program

Ca.-tider

9-9.45: Multimodal, kritisk literacy
 Refleksion og debat undervejs

PAUSE

10.15-11.25: Situationsdidaktik
 Refleksion og debat undervejs

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Pointe nr. 1: Literacy

Læsning og skrivning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 ÅARHUS UNIVERSITET
www.simon-skov-fougt.dk • simon@sfougt.dk

Skriveøvelse

ALENE
 Forklar **KORT** og **SKRIFTLIGT** dine væsentligste inspirationspunkter som læsekonsulent (fx fra en læseteoretiker som Bråten, Arnbak, Mulvad osv., fra en oplevelse – eller noget tredje)

Den vender vi tilbage til

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læsning

GRUPPER (vend jer mod de nærmeste)
 Hvad er læsning?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Forår

Bogetræet
 Busken
 Bladet
 Stamme
 Spirer
 Skud
 Grene og kviste
 Plasticpose
 Forår

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Fougt, S.S. & Høngshol, T. (2015). *Helt på afveje - nye fortælleformer*. København: Almqvist.

Genrer

Jeg stjal en Snickers i 7/11 på vej herover. Jeg var i diva-mode og havde ingen penge

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Fougt, S.S. & Høngshol, T. (2015). *Helt på afveje - nye fortælleformer*. København: Almqvist.

Genrer

Biblioteksrykkerne

Peter Jensen
 Du har glemt at aflevere lånt materiale:
 4076479111, 79.74: Oliver & Company
 Med venlig hilsen
 Skolebiblioteket

Gebyrer:
 1-7 dage efter afleveringsfristen: 5 kr.
 8-14 dage efter afleveringsfristen: 10 kr.
 15-28 dage efter afleveringsfristen: 20 kr.
 Åbningstider: Dagligt 8-14

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Fougt, S.S. & Høngshol, T. (2015). *Helt på afveje - nye fortælleformer*. København: Almqvist.

Genrer

- ☐ Genren er en **forventning**, en **læsemåde** og noget i **teksten**
- ☐ **"Glem"** genrepædagogik
- ☐ **Motiver** og **intentioner** i tekster (Berge, 2013)
- ☐ Møde og afprøve **varierede skrive- og læseopgaver** i forskellige genrer inden for faget
- ☐ **I meningsfulde situationer**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
 Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Den gamle læseformel

- Læsning = Afkodning x Sprogforståelse (Gough og Turner, 1986)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

12

En ny læseformel

- Stationsforstanderen skiftede frakke til toget

$$\text{Læseforståelse} = (\text{Forlæsning} + \text{Aflæsning} + \text{Medlæsning}) \times \text{Ordforståelse} \times \text{Tekstforståelse} \times \text{Scenarieforståelse} \times \text{Kontekst} \times \text{Læseform} \times \text{Eget projekt}$$

(Bundsgaard 2010)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

13

Bundsgaards læseformel (2010)

- **Forlæsning:** Situation, forventning – sprog, kommunikationssituation, tema, genre
- **Aflæsning:** Afkodning
- **Medlæsning:** Orbilleder: Sofie
- **Ordforståelse:** Tagetage, or-dfors-tå-else
- **Tekstforståelse:** Syntaks, genregenkendelse
- **Scenarieforståelse:** Danne et scenarie
- **Kontekst:** Afgørende for læsning
- **Læseform/-måde:** Studerende vs. erfaren lærer vs. privatperson
- **Eget projekt:** Vilje

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

14

Bundsgaards læseformel (2010)

- **Forlæsning:** Situation, forventning – sprog, kommunikationssituation, tema, genre
- **Aflæsning:** Afkodning
- **Medlæsning:** Orbilleder: Sofie
- **Ordforståelse:** Tagetage, or-dfors-tå-else
- **Tekstforståelse:** Syntaks, genregenkendelse
- **Scenarieforståelse: Danne et scenarie**
- **Kontekst:** Afgørende for læsning
- **Læseform/-måde:** Studerende vs. erfaren lærer vs. privatperson
- **Eget projekt:** Vilje

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

15

Faglighed

- Vend jer mod de nærmeste
- Definer begrebet faglighed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

16

Faglighed er noget man gør

- Stationsforstanderen skiftede frakke til toget

- Videnskabsfag: Fx Litteraturhistorie

- Undervisningsfag: Fx dansk

- Hverdagsdomæne: Eleverne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

17

Faglighed

- **Læreren** har en professionaliseret faglighed
- **Eleverne** møder faget fra deres hverdagsperspektiv

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

18

«Katastrofen»

- **Viden- og færdighedsmål efter 9.kl.**
- Afkodning: Komplekse danske og lånte ord
- Multimodalitetskompleksitetsreduktion
- Undervisningsministerieembedsmændbåtnakkerne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

19

Faglig læsning

- Læsning som grundlæggende færdighed i alle fag:

Læringspotentiale
(Arnbak, 2003; Britten, 2008; Mulvad, 2009)

- **Faglærernes** opgave
- Fagernes **metoder, begreber, aktiviteter og genrer**
- (Social konstellation, interesse, perspektiv)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

20

Faglig skrivning

- Skrivning som grundlæggende færdighed i alle fag: **Læringspotentiale** (Berge, 2009)
- Udvikling af **fagsprog** gennem skrivning: Skrivemåder er nøglen til dyb forståelse af fagets tekster (læsning) – den faglige diskurs (Krogh 2000: 28)
- Øget adgang til **faget** og **dets tænkning** (Berge, 2009)
- Faglærernes** opgave
- Faget** og **dets tænkning**
- Fagets **metoder, begreber, aktiviteter og genrer**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- Sammentænkningen af læsning og skrivning
- To dominerende skoler:**
 - Den smalle kognitive (fx Elbro, 2001)
Fokus på skriftsprog
 - Den brede sociokulturelle (fx Gee, 2007)
Et bredt tegnbegreb og kontekst

NEJ!!!

JÅ!!!

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- Et sociokulturelt perspektiv på literacy (Barton & Hamilton, 2000)
- Sammentænkningen af læsning og skrivning
- Det receptive og det produktive**
- Læsning og skrivning er noget, vi gør
- I kontekst:** Vi læser og skriver **ALTID** i en påvirkende situation
- Samme vidensområder
- Samme kognitive processer

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Situation or not to be

Kanal i Norden
Start og kørsel

i-stop®

Loop-funktionen slukker automatisk motoren, når bilen holder for rødt eller rødt/gult og stillings- og motorer genstartes automatisk, når kørslen genoptages. Systemet forbeholder brændstofdåksenen, reducerer sløseri af brændstoftanken og forbruger mindre brændstof.

Stop og genstart af motoren

- Tryk bremspedalen ned, og standstill bilen helt.
- Når bilen står stille, trykkes koblingen ned, og gearvælgeren sættes i frigear. Den grønne advarselslampe for i-stop tændes, og motoren stander automatisk, når koblingen slippes.
- For at genstarte motoren trykkes koblingen ned igen gennem advarselslampe for i-stop (slukkes).

Motorstop **i-stop** **Genstart** **i-stop**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- "Literacy er kompetencen til at kunne **konsumere** og **producere tegn i forskellige modaliteter, medier og genrer** med forståelse af relationerne til og betydningen for og af **konteksten** (personer, objekter, modsætninger, teknologier osv.), samt evne til **forholde sig kritisk hertil** og til at **handle på baggrund heraf**" (Bundsgaard, u.å.).

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

- Sammentænkningen af læsning, skrivning og handling
- SITUATIONSBUNDET**
- Læseforståelse og skriveforståelse**
- Performativt begreb

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Læsning og skrivning

- Fagets logik, egenart, arbejdsformer, tekster, tænkning, syn på verden, forståelse, identitet (fagets faglighed)
- FAGLIG LÆSNING**
- FAGLIG SKRIVNING**
- FAGL/ERERNE** skal undervise i læsning og skrivning af **FAGNES TEKSTER**
- SITUATIONER**
- LITERACY** er det nye sort

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Literacy

Grupper

- Hvad tænker I om literacy?
- Skrift vs. tegn
- Hvad er læsekonsulenternes rolle?
- Også i forhold til faglærerne

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Pointe nr. 2: Multimodalitet

Literacy

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougt
AARHUS UNIVERSITET

Multimodalitet

- Modaliteter skaber stemning

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

28

Løvland

- Visual turn: Vi kommunikerer absolut ikke kun via verbalsprog

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

29

Multimodalitet

- MMM's
- Multimodalitet: *Flere modaliteter*
- Modalitet: *Billede, lyd, sprog, graf...*
- Måde: *Måden modaliteten repræsenterer på*
- Modalitet vs. representationsform

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

30

Multimodalitet

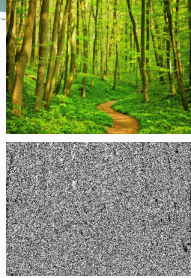
- Måden, skriften er skrift på
- Måden, skriften er skrift på
- Måden, skriften er skrift på
- Måden, skriften er skrift på**
- Måden, skriften er skrift på

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

31

Multimodalitet

- Måden billede er billede på

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

32

NOT SO BREAKING NEWS

rapporteret

EN NY LÆSEKRIG ER BRUDT UD

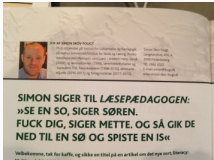
Undervisningsministeriet har i 11. time to venter for læsekrigen i 1920'erne ind i arbejdet med at formulere nye Fælles Mål for danskfaget. Og så brød Hevede løs.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

33

Skrivning - gennemskrivning

- Artiklen "Simon siger til Læsepædagogen: "Se en so", siger Søren. "Fuck dig", siger Mette. Og så gik de ned til en sø og spiste en is." I: Læsepædagogen 5/2014 (medsendt)
- Forenklede Fælles Mål:
- Sociokulturelle literacy-folk vs. kognitive psykologvister
- Læs, forstå og sammenfat VS.
- Afkodning, ordforståelse og tekstforståelse
- Fravalg til artiklen

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

34

Læsekrigen...

Grupper

Påtag jer synspunktet

Hvilke fordele og ulemper er der ved den kognitive tilgang?

Hvilke fordele og ulemper er der ved den sociokulturelle tilgang?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

35

Multimodal læsning

- Læsning er et kompleks multimodal proces

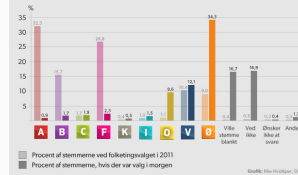
Ph.d.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

36

Multimodal læsning

En meningsmåling blandt 1072 folkeskolelærere lavet af DR Nyheder viser, at lærerne flytter fra regeringspartierne.

- Se lærernes opbakning til alle partierne nedenfor.

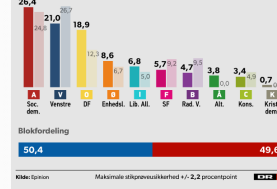

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

37

Multimodal læsning

Indenfor i perioden 1. - 4. juni 2015 sammenlignet med folketingsvalg 2011. 1.932 interviewede personer på 18 år og derover.

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

38

Multimodal læsning

- Encyklopædisk viden om verden
- Demokrati
- Valg hvert fjerde år
- Opstilling af partier
- 50% flertal for at danne regering

- Meningsmåling (repræsentativ del)
- Siger vs. gør
- Valgresultat
- Hvor står hvad?

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

39

Multimodal læsning

Maksimal stikprøveusikkerhed

- Fastsættelsen af størrelsen på stikprøven ud fra en statistisk styrkeberegning af, hvor mange man skal spørge for at være så sikker på svaret. Med 1932 adspurgte er usikkerheden her +/- 2,2 procentpoint, hvilket betyder, at med 95% sikkerhed kan sige at resultatet er rigtigt inden for +/- 2,2 procentpoint.

- Den maksimale stikprøveusikkerhed på de samlede resultater er +/- 2,2 procentpoint (v. 95 % konfidensniveau). Det betyder, at hvis 50 % i stikprøven fx svarer 'ja', så ligger denne 'ja-andel' i hele populationen med 95 % sandsynlighed i intervallet 47,8-52,2% (50 % +/- 2,2 procentpoint).

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

40

Multimodal læsning

DR's hjemmeside: Stikprøven er "i udgangspunktet ... sammensat med henblik på at sikre repræsentativitet på følgende fire variable: Køn, alder, uddannelse og region".

Efter dataindsamlingen foregår der en såkaldt vejning (post-stratifikation) af det samlede datamateriale, så vægten af svarpersonernes sammensætning i stikprøven afspejler den danske vælgerbefolknings sammensætning målt på køn, alder, uddannelse og region, ligesom der tages højde for politisk tilhørsforhold målt i forhold til, hvordan svarpersonerne stemte ved seneste folketingsvalg.

Med andre ord er de oplyste resultater af meningsmålingen ikke rent faktisk det, de adspurgte personer har svaret, men en statistisk beregning ud fra den samlede danske vælgerbefolknings køn, alder, uddannelse og religion.

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

41

Multimodal læsning

DR's hjemmeside: Stikprøven er "i udgangspunktet ... sammensat med henblik på at sikre repræsentativitet på følgende fire variable: Køn, alder, uddannelse og region".

Efter dataindsamlingen foregår der en såkaldt vejning (post-stratifikation) af det samlede datamateriale, så vægten af svarpersonernes sammensætning i stikprøven afspejler den danske vælgerbefolknings sammensætning målt på køn, alder, uddannelse og region, ligesom der tages højde for politisk tilhørsforhold målt i forhold til, hvordan svarpersonerne stemte ved seneste folketingsvalg.

Med andre ord er de oplyste resultater af meningsmålingen ikke rent faktisk det, de adspurgte personer har svaret, men en statistisk beregning ud fra den samlede danske vælgerbefolknings køn, alder, uddannelse og religion.

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

42

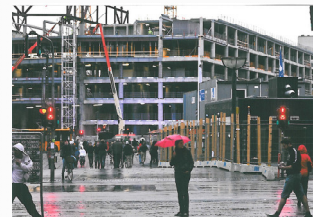
Multimodal læsning

- Partiernes forkortelser
- Blokfordeling
- Farver

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

43

Multimodal læsning

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

44

Multimodal læsning

- Faglærerne

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

45

Kildekritik

Grupper

- Lav en kritisk, multimodal læsning af abortlinien.dk
- Hvad vil siden?
- Beskriv sidens opbygning og layout: Sprog, billeder, video
- Hvem er afsender?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Pointe nr. 4: Læseguides

Literacy

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AALBORG UNIVERSITET
Simon Skov Fougst AB - aalborg@fougst.dk

Læsehæmmere

- Manglende/uklar læsegrund: Hvorfor skal jeg læse teksten, og hvad skal jeg have ud af den?
- Manglende begær (Kjertmann, 2010)
- Manglende kontrol over egen læsning
- Teksternes sværhedsgrad
- Opgavernes sværhedsgrad
- Mestring
- Lav indsats (Steffensen, 2010)
- Manglende meningsfuldhed**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Skrivehæmmere

- Manglende/uklar læsegrund: Hvorfor skal jeg **skrive** teksten, og hvad skal jeg have ud af den?
- Manglende begær (Kjertmann, 2010)
- Manglende kontrol over egen **skrivning**
- Teksternes sværhedsgrad
- Opgavernes sværhedsgrad
- Mestring
- Lav indsats (Steffensen, 2010)
- Manglende meningsfuldhed**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Læse-/skrive-fremmere

- Klar** læse-/skrive-grund: **Hvorfor skal jeg læse/skrive teksten**, og hvad skal jeg have ud af den?
- Begær (lyst)
- Kontrol over egen læsning/skrivning
- Teksternes sværhedsgrad
- Opgavernes sværhedsgrad
- Mestring
- Meningsfuldhed**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Læsefremmere

- Lærings- og kundskabsmål
- Praktiske erfaringer – GØR
- Elevautonomi (indflydelse - valg inden for rammer)
- Interessante tekster
- Strategiundervisning (læreren som model)
- Samarbejde – roller
- Ros (reel ros)
- Evaluerings
- Lærerinvolvering (Ammarkud & Bråten 2010)

Meningsfuldhed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Skrivefremmere

- Lærings- og kundskabsmål
- Praktiske erfaringer – GØR
- Elevautonomi (indflydelse - valg inden for rammer)
- Interessante tekster
- Strategiundervisning (læreren som model)
- Samarbejde – roller
- Ros (reel ros)
- Evaluerings
- Lærerinvolvering (Ammarkud & Bråten 2010)

Meningsfuldhed

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Læseguides og før-læsning

- Før-læsning og forkundskaber: **STRUKTUR**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Lav læseguides

Læsevejledning og bloginlæg til session 7: Produktion og konsumtion af multimodale udtryk (22.10.15)

Begrebet multimodalitet er et problem for dansk – og det skal vi forsøge at komme ind til kernen af i denne session.

Start med Steensmo & Bråten (2007) som introducerende artikel. Læg dog særligt mærke til deres brug af begreberne *repræsentationsform* og *multimodalitet*.

Læg herefter Illum Hansens (2010) med multimodalitet for øje. Vær opmærksom på sammenhængen og forskellen på *repræsentationsform* og *modalitet*. Illum Hansens har valgt, at lyd ikke er en selvstændig repræsentationsform. Overvej under læsningen for og imod.

Næstes Løvland (2008), men da får dig selv sammenlignende hendes forståelse af multimodalitetsbegrebet med Illum Hansens. Overvej 'modaliteternes' *redundans* vs. *specialisering*. Brug herefter Selander og Krens som udgangspunkt for en blogindeksion over multimodalitetsbegrebet.

Indlæs en *definition* på multimodalitet. Heri skal du behandle begreberne *multimodalitet*, *modalitet*, *mode* (engelsk) og *repræsentationsform*. I din indledning skal du komme med konkrete eksempler på dine refleksioner over begreberne, så vidt det er dig muligt.

Kommenter på en af dine medstudenteres indlæg. Forsøg så vidt muligt at finde en studerende, som har en anden opfattelse end din.

I undervisningen problematiserer og præciserer jeg multimodalitetsbegrebet i et indledende oplæg, hvorefter I kommer til at diskutere det med udgangspunkt i jeres blogindeksion (speeddating).

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aalborg Universitet (Professionshøjskolen Metropol)

Læsevejledning og blogindlæg til session 7: Produktion og konsumtion af multimodale udtryk (22.10.13)

Begrebet multimodalitet er et problem for dansk – og det skal vi forsøge at komme ind til kernen af i denne session.

Start med Strømbo & Bråten (2007) som introducerende artikel. Læg dog særligt mærke til deres brug af begreberne *repræsentationsform* og *multimodalitet*.

Læs herefter Illum Hansen (2010) med multimodalitet for øje. Vær opmærksom på sammenhængen og forskellen på *repræsentationsform* og *modalitet*. Illum Hansen har valgt, at lyd ikke er en selvstændig repræsentationsform. Overvej under læsningen for og imod.

Nærslas Løvland (2005), men du for dig selv sammenligner hendes forståelse af multimodalitetsbegrebet med Illum Hansens. Overvej "modaliteternes" *redundans* vs. *specialisering*.

Brug herefter Selander og Kress som udgangspunkt for en blogrefleksion over multimodalitetsbegrebet.

Indkreds en definition på multimodalitet. Heri skal du behandle begreberne *multimodalitet*, *modalitet*, *mode* (engelsk) og *repræsentationsform*. I din indkredsning skal du komme med konkrete eksempler på dine refleksioner over begreberne, så vidt det er dig muligt.

Kommenter på en af dine medstuderendes indlæg. Forsøg så vidt muligt at finde en studerende, som har en anden opfattelse end din.

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Lav læseguides

Forberedelse til Fougat, Situationsdidaktik (29.9.15):
Læs "Kulstofets kredsløb", Fra Schack-Nielsen, L., Piekut, T.B., Risom, R., & Thomsen, A.V. (2006). *BIOS C: Grundbog C*. Gyldendal. (3 sider - vedhæftet)

På hver side: lagtag, i hvilken rækkefølge du ser hvad (hvor kigger du først, osv.)
Noter, hvad du lægger mærke til under læsningen
Hvilke sammenhænge ser du mellem tekst, billeder
Hvordan ville du vejlede læsevejledere og lærere, der skulle arbejde med teksten?

Baggrundslæsning: Læs artiklen "Simon siger til Læsepædagogen..." (7 sider - vedhæftet)
Hvad vil du sige til Simon efter at have læst den?
Hvilken is ville du vælge?
I øvrigt er det en fordel, hvis du har et device med på dagen, så du kan gå på nettet (der indgår opgaver på nettet)

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

BIOS C

GRUPPER

Rækkefølge?

Hvad lagde du lægger mærke til under læsningen?
Hvilke sammenhænge ser du mellem tekst, billeder?
Hvordan ville du vejlede læsevejledere og lærere, der skulle arbejde med teksten?

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

BIOS C

- Sammenhæng
- Processer
 - På alle trin i fødekæden **sker** der en **forbrænding af organisk stof ved ånding**. Her **frigøres** der en del kulstof i form af kuldioxid til luften
 - På alle trin i fødekæden **sker** der en **forbrænding af organisk stof ved ånding**. Her **frigøres** der en del kulstof i form af kuldioxid til luften

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Tre fravær i elevers læsning

Fravær af tydeligt **LÆSEFORMÅL**: Hvad er det faglige formål med at læse teksten?

Fravær af fokuseret **TEKSTARBEJDE**: Den semiotiske bearbejdning/den forståelsesmæssige bearbejdning

Fravær af tekstcentreret **ELEVSTEMME**: Elevernes mulighed for at formulere sig fagligt med afsæt i teksten (Bremholm, 2013)

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Fagtekstkendetegn

- Svag kohærens – også vedr. de multimodale aspekter
 - Manglende eksplicitte forbindelser
 - Tema-rem
- I mindre grad teksternes teknikalitet og leksikalsk svarhedsgrad
 - Fagtermer
 - Objektiveret fremstillingsform
 - Agens
 - Pædagogisk rekonstruktion
 - Nominaliseringer

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Fagtekstkendetegn

Kompositionen fortæller læseren hvordan elementerne hører sammen.

Abstrakt diagram
Gengivelse
Layout: styrer læsning og rytmik

Paragrafen starter et nyt i "opmærksomhed"

Hæften er også en del af kompositionen

Teksten fortæller om atmosfærisk tryk

Venligst udlånt af Rasmus Fink Lorentzen, VIA

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Faglig læsning i fagene

- En forudsætning for faglig læsning er, at læreren ved, hvad læsningen i faget er kendetegnet ved
- Førlæsning og forkundskaber: **STRUKTUR**
- Lad være med at tænke i faglig læsning
- Tænk i **FAGLIG LÆSNING** og **SKRIVNING**
- Tufts: Zig-zag-modellen
- Vekselvirkning mellem produktion og analyse

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Lav læseguides

- Hvorfor skal eleverne læse teksten?
- Hvad skal de have ud af det?
- Hvordan kan eleverne få indflydelse?
- Hvilke læsestrategier skal eleverne anvende? Hvordan kan læreren støtte det?
- Samarbejde?
- Produktion og analyse?

Ph.D.-stipendiat Simon Skov Frøgt,
Københavns Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Pointe nr. 5: Situationsdidaktik

Literacy

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
AARHUS UNIVERSITET
www.simon-skov-fougst.dk • s.fougst@fil.su.dk

Stavetræning (basisfaglighed)

Jim Rice (1897): Intet forhold mellem staveniveau og tid (sætninger, dvs. i kontekst)
Oliver Cromman (1902): Manglende stavetræning påvirker ikke stavning
W. Cook (1912): Staverregler effektløse. Kan ikke anvendes i kontekst
Donald Hamill et al. (1977) Effekt op til 3.-4. kl., herefter ikke
Stephen Krachen (2002): 3.-4. kl. elever, der ikke undervises direkte i stavning, staver dårligere end elever, der undervises men forskellen er fuldstændigt udlignet på 4.-5. klassetrin
Graham og Perin (2007): Løstrevet grammatikundervisning er direkte skadeligt (sær for elever med skrivervanskeligheder)
Grammatikundervisning skal tilkøbes til elevernes skrivning
KOMPIS-projektet i Slagelse (2010)
25% af tiden bruges på grammatikundervisning (Mathiasen, 2011)
Lærerne siger, de er konstruktivister, men de arbejder behavioristisk

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

ANVEND FAGLIGHEDEN

- Stavetræning er 1. orden (kvalifikationer)
- Forskning: Det lærer man næppe af
- Arbejd på 2. orden: Competence
- Læs!
- Skriv!
- I meningsfulde sammenhænge - sammen!
- At være i en situation, hvor det giver mening at læse eller skrive: **Meningsfuldhed**
- SITUATIONS DIDAKTIK**

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

God undervisning

- Den bedste måde at lære noget nyt på er ved at forholde sig til et problem i en meningsfyldt situation, som man vil løse i en social sammenhæng □
Scenariebaserede undervisningsforløb.
(Bundsgaard, Misfeldt og Hetmar 2011, 2012)
- Det faglige skal kontekstualiseres meningsfuldt i meningsfyldte situationer – det skal anvendes meningsfuldt.
- Martin E. Ford: Motivation = Mål x Følelser x Handletillid

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Situationsdidaktik

Situationsdidaktik: Planlægning, gennemførelse og evaluering af scenariebaserede undervisningsforløb, hvor fagligheden meningsfyldt kontekstualiseres og anvendes i en social og meningsfuld situation med et reelt produktionsmål (Fougst, 2013ab)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Situationsdidaktik

- Situationer, hvor fagligheden indgår, i stedet for at tænke i isolerede fagligheder.
- Tænk **PROJEKTORIENTERET** frem for i fag
- Situationen skal give en meningsfuld klangbund for det, der skal læres.
- Nøgleordene er fælles praksis, meningsfuld kommunikation og et reelt produktionsmål.
- Fagligheden skal **SITUERES** (jf. Lave & Wenger 2003)

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Situationsdidaktik

- Det faglige skal således berettiges i situationer, hvor det i konteksten er logisk eller naturligt, at det finder sted i et fællesskab
- LITERACY EVENTS** (Barton & Hamilton, 2000)
- KORTE, AFGRÆNSEDE PERIODER □**
KORTE, OPSAMLLENDE KLASSESAMTALER

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Spor gennem Australien

Situeret læring: Tænk i situationer
I hvilke meningsfyldte sociale situationer indgår fagligheden meningsfuldt?

En gruppe unge danskere er gennem Ministeriet for Undervisning blevet valgt til at deltage i en 3-ugers udvekslingsrejse til Australien, arrangeret af Dansk-Australsk Forening
Hvorfor er du blevet valgt?
Hvordan ser en turistbrochure om Australien og gode råd om bagage mon ud?
Hvad viser jeres guide jer i Sydney?
Hvad skriver jeres figur i postkortet hjem?
Hvad ser I på museet om Australiens historie?

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

Turistchef i Xkøbing

- Situeret læring: Tænk i situationer**
- Turistchef i Xkøbing
 - Flere og flere unge turister (skolerejser/lejrskoler)
 - Hjælp os med at lave et spændende turistsite
 - Steder at se
 - Gode ture
 - Områdets historie og natur
- Producers
 - Hjemmeside
 - Video
 - Brochurer osv.

Ph.d.-stipendiat Simon Skov Fougst
Aarhus Universitet/Professionshøjskolen Metropol

